

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Nieuw huwelijksvermogensrecht: opnieuw een aandachtspunt gesignaleerd

Huijgen, W.G.

Citation

Huijgen, W. G. (2018). Nieuw huwelijksvermogensrecht: opnieuw een aandachtspunt
gesignaleerd. *Juridische Berichten Voor Het Notariaat*, 2018(7/8), 4-6. Retrieved from
<https://hdl.handle.net/1887/66057>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/66057>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

33. Nieuw huwelijksvermogensrecht: opnieuw een aandachtspunt gesignaleerd

W.G. HUIJGEN

De auteur bespreekt art. 1:94 lid 2 BW (aanhef) waarin de hoofdregel wat betreft de omvang van de beperkte gemeenschap is neergelegd en plaatst deze nieuwe wettelijke regel naast de beslissing uit HR 21 april 2006, ECLI:NL:HR:2006:AU8938, NJ 2007/395.

1. Inleiding

Art. 1:94 lid 2 BW bevat de hoofdregel wat betreft de omvang van de nieuwe beperkte wettelijke gemeenschap van goederen. Die gemeenschap omvat, wat haar baten betreft, alle goederen die reeds vóór de aanvang van de gemeenschap aan de echtgenoten gezamenlijk toebehoorden, en alle overige goederen van de echtgenoten, door ieder van hen afzonderlijk of door hen tezamen vanaf de aanvang van de gemeenschap tot haar ontbinding verkregen, met uitzondering van hetgeen werd verkregen krachtens erfrecht, gift, pensioenrechten e.d.

Uit voormelde omschrijving van de omvang van de nieuwe beperkte gemeenschap vraagt hier met name de aandacht dat het oorspronkelijke wetsvoorstel 33987 bij eerste nota van wijziging in die zin is aangepast dat – na kritiek uit de literatuur (zie mijn bijdrage in *FTV* 2014, nr. 49) – ook voorhuwelijkse gemeenschappelijke goederen van partners tot de nieuwe beperkte huwelijksgemeenschap zijn gaan behoren. De aanpassing van het oorspronkelijke wetsvoorstel is toen door de initiatiefnemers van het wetsvoorstel onder meer als volgt gemotiveerd:

“De initiatiefnemers vinden dat een regeling waarin ook deze voorhuwelijkse gezamenlijke goederen deel gaan uitmaken van de gemeenschap, meer aansluit bij de realiteit van de voorhuwelijkse samenleving. Deze goederen waren al gemeenschappelijk en zij blijven gemeenschappelijk, zij het in een andersoortige gemeenschap. De uitvoerbaarheid wordt in die zin hiermee verbeterd dat bij een ontbinding van de huwelijksgemeenschap ook deze goederen van het te verdelen vermogen deel uitmaken en geen afzonderlijke verdeling behoeft plaats te vinden van de eenvoudige gemeenschappen. Het doet overigens ook geen afbreuk aan het uitgangspunt dat de overige voorhuwelijkse goederen niet meer door boedelmenging deel gaan uitmaken van de huwelijksgemeenschap.(...)”

De bij eerste nota van wijziging voorgestelde aanpassing heeft tot doel gehad om tegemoet te komen aan de geuite

bezwaren dat het oorspronkelijke wetsvoorstel te ingewikkeld zou zijn, met name door het ontstaan van vier vermogens (bedoeld zijn privévermogens van ieder der echtgenoten, de beperkte huwelijksgemeenschap en de eenvoudige gemeenschap van de samenwoners. W.H.).”

Met deze aanpassing wordt ten minste de suggestie gewekt dat zich nu geen problematiek meer voor kan doen van vier verschillende vermogensposities van echtgenoten ten aanzien van hen toekomstige goederen. Ik bedoel hier dan met name het feit dat goederen ofwel toekomen aan de man in privé dan wel aan de vrouw in privé dan wel in de beperkte huwelijksgoederengemeenschap zouden vallen en door de aanpassing van het oorspronkelijke wetsvoorstel wat betreft art. 1:94 lid 2 niet meer in een eenvoudige gemeenschap in de zin van afdeling 3.7.1. BW kunnen vallen die naast de beperkte huwelijksgemeenschap staat. De vraag luidt: is dat echter wel zo?

2. Het arrest HR 21 april 2006, ECLI:NL:HR:2006:AU 8938, NJ 2007/395

In dit arrest ging het in de kern om de navolgende feiten. De echtgenoten zijn van 21 september 1988 tot 10 augustus 2000 gehuwd geweest onder huwelijkse voorwaarden die een gemeenschap van vruchten en inkomsten inhielden. Zij zijn op 31 augustus 1992 – derhalve tijdens hun huwelijk – gezamenlijk ieder voor de helft eigenaar geworden van een woning gekocht voor een prijs ad 454.000 gulden. Die woning is gefinancierd met 330.000 gulden aan privévermogen van de kant van de vrouw en met 90.000 gulden aan privévermogen van de kant van de man en ten slotte nog met 34.000 gulden die betaald werd van een gemeenschappelijke bankrekening van de echtgenoten. In deze zaak hebben rechtbank, hof en Hoge Raad alsmede de advocaat generaal in zijn conclusie steeds geoordeeld dat met betrekking tot de hier bedoelde woning een eenvoudige gemeenschap in de zin van afdeling 3.7.1. BW tot stand was gekomen gelet op de verkrijging door beide echtgenoten terwijl

het onroerend goed vrijwel volledig uit privémiddelen was gefinancierd.

Volledigheidshalve wijs ik er hierbij op dat het ten tijde van het arrest geldende art. 1:124 lid 2 BW (oud) vrijwel hetzelfde criterium bevat voor financiering van privégoederen als het huidige art. 1:95 lid 1 BW, te weten dat goederen anders dan om niet verkregen buiten de gemeenschap bleven indien meer dan de helft van de prijs ten laste van het eigen vermogen van een echtgenoot komt. In het huidige art. 1:95 lid 1 BW is daar nog eens expliciet aan toegevoegd dat die financiering voor meer dan de helft uit eigen middelen moet geschieden ‘*bij de verkrijging*’ van het goed maar in de casus van het onderhavige arrest – voor zover dat daaruit valt af te leiden – was dat ook het geval. Kort en goed oordeelde de Hoge Raad in het arrest uit 2006 dat de meerwaarde van de gezamenlijk in eigendom verkregen woning nu het een gemeenschap als bedoeld in afdeling 3.7.1 BW betrof, moest worden verdeeld naar evenredigheid van het aandeel in de gemeenschap en niet evenredig aan hetgeen ten behoeve van die verkrijging was besteed uit privévermogen (de vrouw had aanmerkelijk meer besteed dan de man).

3. Wat kunnen wij leren uit het bovenstaande?

De belangrijkste les uit het vorenstaande is dat ondanks het feit dat de aanhef van art. 1:94 lid 2 BW wellicht anders doet vermoeden er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat naast de nieuwe beperkte huwelijksgemeenschap wel degelijk in de toekomst ook nog eenvoudige gemeenschappen tussen de echtgenoten in de zin van afdeling 3.7.1 BW kunnen ontstaan en daarmee vier verschillende vermogensposities tussen de echtgenoten die zowel tijdens als na het einde van het huwelijk tot gecompliceerde situaties aanleiding kunnen geven.

In dit verband wijs ik er in de eerste plaats op dat dergelijke eenvoudige gemeenschappen die kunnen ontstaan, naast de beperkte huwelijksgemeenschap omdat bepaalde goederen aan de echtgenoten tezamen zijn geleverd en in ieder geval voor meer dan de helft door hen uit privévermogen zijn gefinancierd, zowel kunnen betreffen onroerende zaken als ook roerende zaken en bijvoorbeeld aandelen op naam. Aan het criterium voor zaakvervangende in de zin van art. 1:95 lid 1 BW waarin is bepaald dat een goed buiten de beperkte huwelijksgemeenschap blijft indien de tegenprestatie bij de verkrijging voor meer dan de helft ten laste van het eigen vermogen van een echtgenoot komt, is blijkens de uitspraak uit 2006 ook voldaan indien de echtgenoten een goed tezamen verkrijgen terwijl ze tezamen (ruimschoots) de helft van het goed uit privévermogen hebben gefinancierd.

Na deze constatering zal het duidelijk zijn dat aangezien op dit moment het stelsel van de beperkte gemeenschap het volgens de wet voor echtgenoten in beginsel geldende stel-

sel is, het aantal situaties van vier verschillende vermogensposities bij echtgenoten beslist zal toenemen omdat er ook veel meer privévermogen is bij echtgenoten dan voorheen. De hier bedoelde vier verschillende vermogensposities bij echtgenoten kunnen tot tal van meer complexe situaties aanleiding geven.

Zonder volledigheid te pretenderen, wijs ik in dit verband op het volgende.

Allereerst zal men bij de verkrijging van goederen in de eenvoudige gemeenschap naast een beperkte huwelijksgemeenschap per verkrijging een verschillende gerechtigheid in die gemeenschap kunnen afspreken, bijvoorbeeld dat de man voor een derde gerechtigd is en de vrouw voor twee derde. Uiteraard geldt dit niet voor de goederen die in de beperkte huwelijksgemeenschap vallen want daarvoor geldt art. 1:100 lid 1 BW waarin is bepaald dat de echtgenoten een gelijk aandeel in de ontbonden gemeenschap hebben tenzij anders is bepaald bij huwelijkse voorwaarden of echtscheidingsconvenant.

In de tweede plaats geldt voor de goederen die vallen in een eventuele eenvoudige gemeenschap die naast de beperkte huwelijksgemeenschap bestaat niet de bestuursregeling van art. 1:97 BW waarin is bepaald dat voor goederen niet op naam iedere echtgenoot bevoegd is tot het bestuur over die goederen. Deze bepaling geldt niet voor de eenvoudige gemeenschap waar de gewone hoofdregel van art. 3:170 lid 3 BW geldt, te weten dat slechts de deelgenoten tezamen bevoegd zijn om over het goed te beschikken. Uiteraard zal voor de meeste echtgenoten niet duidelijk zijn dat voor goederen uit de eenvoudige gemeenschap die niet op naam luiden slechts de echtgenoot tezamen beschikkingsbevoegd zijn. Hier kunnen derhalve vele situaties ontstaan van beschikkingsonbevoegdheid bij vervreemding en bezwaring van de goederen uit de eenvoudige gemeenschap. Gelukkig zullen de meeste problemen worden opgelost door art. 1:92 BW dat een zeer lichte eis stelt wat betreft de goede trouw van eventuele derdenverkrijgers.

Voorts is nog een belangrijk verschil tussen de beperkte huwelijksgemeenschap en de eenvoudige gemeenschap die daarnaast kan ontstaan, gelegen in het feit dat die eenvoudige gemeenschap tussen de echtgenoten tijdens huwelijk gewoon kan worden verdeeld maar dat de beperkte huwelijksgemeenschap eerst kan worden verdeeld na ontbinding door een van de situaties als bedoeld in art. 1:99 lid 1 BW waarvan de belangrijkste zijn het einde van het huwelijk door dood of echtscheiding dan wel de opheffing van de gemeenschap bij latere huwelijkse voorwaarden.

Ten slotte lijkt het mij – indien men daarover mocht twijfelen – het meest voor de hand te liggen dat wanneer de echtgenoten ten aanzien van een onroerende zaak die in een eenvoudige gemeenschap valt, die tijdens huwelijk ontstaat en in verband daarmee een hypotheekschuld aangaan ook die schuld in de eenvoudige gemeenschap in de zin van

afdeling 3.7.1 valt omdat die schuld immers een van de gemeenschap uitgezonderd goed (die onroerende zaak) betreft; zie art. 1:94 lid 7 onderdeel a BW. Uiteindelijk verdient ook nog opmerking dat wie goed in de slappe was zit, met name ook wat betreft privévermogen, met de hier bedoelde vier vermogensposities kan spelen door bijvoorbeeld de ene onroerende zaak uitdrukkelijk te financieren vanuit gemeenschappelijke middelen en daarmee in de beperkte huwelijksgemeenschap te laten vallen, terwijl bij

de financiering van een andere onroerende zaak (bijvoorbeeld vakantiewoning) om de echtgenoten moverende redenen kan worden gekozen voor zeer overwegende mate van privéfinanciering door beide echtgenoten waarbij tussen hen ook een ongelijke goederenrechtelijke gerechtigdheid in die vakantiewoning kan worden afgesproken.

Over de auteur

W.G. Huijgen